

OPPERVLAKTETECHNIEK
MET EIGEN HOOFDSTUK
STABU BESTEKSYSTEMATIEK

VREEMDE EEND MET DE GOUDEN EIEREN

Architecten raadplegen standaard de STABU-systematiek waar ze licenties op hebben, zodat ze snel tot een overzicht van alle gemaakte keuzes kunnen komen. In die systematiek zijn tal van resultaten, materialen en bouwdelen opgenomen, dus vakblad Oppervlaktetechnieken ging maar eens checken of de levensduurbepalende en waar-descheppende factor oppervlaktetechniek de plaats heeft die je voor een visueel ingestelde doelgroep zou verwachten. En wat blijkt...?

In het STABU-bulletin van maart 2012 wordt schilderwerk een vreemde eend in de bijt genoemd. Projectcoördinator Bouwkunde Frans Gouw kan daar eigenlijk wel minzaam om lachen. "Dat is een beetje logisch, eigenlijk: schilderwerk kom je overal tegen, op elk bouwdeel van klein tot groot komt in de meeste gevallen een afwerking. Het is een systeem. Dat is zelf geen bouwdeel maar een afwerklaag. Onze bestekssystematiek is werksoortgerelateerd ingedeeld," aldus Gouw. "Beton, hout, stukadoorwerk, metaalwerk... En ingedeeld naar bestaand werk en nieuw werk. Ook in onderhoudsbestekken en restauratie ben je altijd met bouwdelen bezig, en daar zit dan wel schilderwerk op,

dat komen we overal tegen. Ooit is de keuze gemaakt een specifiek hoofdstuk erover te maken, Hoofdstuk 46, onderverdeeld naar ondergrond zoals steenachtig, metaal, hout, kunststof en diversen zoals het in de was zetten van vloeren, of hydrofoberen. Er is een Projectgroep Schilderwerk die onderverdeeld is in werkgroepen: dat gaat per ondergrond waar de vakkennis dan in die werkgroep zit. Thermisch verzinkt staal, hout, steenachtig materiaal en kunststof heeft ook weer specialiteiten. En dan heb je de brandwerende verfsystemen, rolcoatings, troffelvloeren, noem maar op. Een scala aan onderwerpen, maar dat gaat nou niet zo ver dat iedere variant bladgoud er apart in komt."

Hoe komen die systemen erin? Stel dat ik een mooie oppervlaktetechniek heb waar architecten uit zichzelf op uit moeten komen?

"Meestal via de fabrikant of de leverancier van producten, bijvoorbeeld van folies. Maar het is veel makkelijker een betonmortel voor te schrijven dan een verfsysteem. De ondergrond, de voorbehandeling en afwerking – soms kun je niet staalstralen – het hangt ook weer aan normen en richtlijnen vast. En is het voor binnen of voor buiten? Een systeembeschrijving als basisbestek is wenselijk, zodat het niet verschillende richtingen uit gaat. Het is dus zaak dat we allemaal dezelfde taal spreken. Doelstelling is dat alle partijen in het Nederlandse bouwproces de STABU gebruiken als bron voor hun kwalitatieve informatiebehoefte en informatie-uitwisseling, dit in eendrachtige samenwerking met andere informatieleveranciers op dit terrein."

En dat wordt alom toegepast?

"Architectenbureaus en adviesbureaus vooral, ik denk dat de dekkingsraad >

> 70 tot 75 procent is. Onze licentiehouders hebben een licentieovereenkomst, voor de duur van minimaal een jaar. We zijn overigens een stichting en geen commerciële instelling.”

Een andere doelstelling is dat de STABU steeds is aangepast aan de laatste stand van zaken. Hoe kan een nieuw opkomende techniek zoals sublimeren van een afbeelding in een coatingdeklaag, of de integratie van energieopwekkingsystemen in voorgelakte staalplaat, ingang krijgen in de systematiek?

“Via projectgroepen, zo iets hadden we bijvoorbeeld met warmtepompen. Milieu is ook een afdeling, net als werktuigbouw en elektrotechniek. Het complete ‘alles voor de bouw’ willen we er wel in hebben. Wat voorgelakte plaat betreft ten opzichte van naderhand coaten: wie de uitvoering doet, daar houden we ons niet mee bezig. We houden ons bezig met het eindresultaat van een bouwdeel of installatiedeel. Bijvoorbeeld het poedercoatsysteem: dan geven we de kwaliteit aan die erop moet komen, de laagdikte, of het eenlaags of tweelaags moet, de kleur en glans... Bij wie het wordt gedaan en door wie dat dan uitgevoerd wordt, is wat anders. De Werkbeschrijving is honderd procent resultaatgericht, niet prestatiegericht, er staat volledig in wat er moet gebeuren.”

Als een Receptuurvoorschrift?

“Ja, precies. Wie de benodigde kennis niet in huis heeft, gaat naar een branchevereniging en via dat punt komt die persoon bij ons terecht. Bijvoorbeeld voor afbouwtechnieken is het “bedrijfschap afbouw” het aangewezen kenniscentrum. Die ko-

“Het is veel makkelijker een betonmortel voor te schrijven dan een verfsysteem.”

men dan voor restauratie-stukadoorswerk of vloerafwerking bij STABU terecht. Er moet wel draagvlak zijn: je moet niet het kleinste puntje van de taart ook in de systematiek willen hebben. Een Systematiek op basis van het Bouwbesluit, NEN- en EN-normen, de beoordelingsrichtlijnen met een KOMO-product- of procescertificaat, is erg gewild natuurlijk.”

Projectcoördinator Bouwkunde Frans Gouw: “De vakman moet niet klakkeloos overnemen, maar signaleren.”
(Foto: STABU, Ede)

Kun je makkelijk aanschuiven als je een mooie techniek te bieden hebt?

“Ja, we hebben toch dezelfde doelstellingen, al zijn er meningsverschillen.

Die zijn juist welkom: degenen die komen aanschuiven heb ik juist nodig. We zoeken ook naar de juiste techneuten dan.”

En ziet u het als een schakel ontbreekt?

“Ja, bijvoorbeeld bij schilderwerk, bij besteksbeoordelingen mis ik dan de juiste

nomen in hoofdstuk 46 Schilderwerk. Dus we zijn proactief.”

Op de Helpdeskpagina staat een vraag van maart 2011: kun je met een STABU-element ook een Programma van Eisen opstellen? Antwoord is dat het in de lijn der verwachtingen ligt, want STABU is een Bouwbreed Informatiesysteem. De vraag past in de trend van receptuurvoorschriften naar prestatievoorschriften. Hoe ver is het inmiddels op deze lijn der verwachting?

“Daar zijn we mee bezig. Met het zogeheten ‘STABU-element’ gaan we naar een meer prestatiegerichte systematiek, toe te passen voor zowel de traditionele als de geïntegreerde contactvormen. Er zijn veel varianten van nieuwe contractvormen, zoals Design and Construct, Design, Build, Maintain and Finance, enzovoort. Het STABU-element wordt zó in elkaar gezet dat het bouwbreed toegepast kan worden. Het zal dan ook met alle kennisvelden vanuit een nieuwe online-database worden aangeboden en kan al voor een programma van eisen worden aangewend. Het is prestatiegericht ingedeeld, en zelfs als documentschrijver – nog niet de bestekschrijver, dat is een brug te ver – maar als documentschrijver kun je je Program-

ma van Eisen maken. De bestekschrijver kan dan vanuit het PvE in STABU-element prestatiegerichte beschrijvingen verder invullen en zelfs tot een technische uitwerking in STABU-2 tot het projectbestek volledig is voltooid. Op de bouwbeurs 2013 in Utrecht zal STABU Element worden gepresenteerd. Er is veel gereed, maar er moet nog heel veel worden gedaan.”

Vaak worden corrosieproblemen niet door keuzes in beschermingssytemen maar door andere ontwerpfouten veroorzaakt. Heeft de STABU ook tips voor ontwerpers op dat vlak, in cursussen of documenten?

Frans Gouw kijkt even wat moeilijk. “Nou, ...niet echt. Het is ook je vak, hè. Ik weet het zelf donders goed, als bouwkundige ken je wel de doorsneematerialen waarmee je kan werken, binnen of buiten. Je weet wat elkaar wel en niet kan verdragen, maar daar zijn andere hulpmiddelen voor, voorschriften en tabellen met de potentiaalgegevens van alle soorten metaal.”

Er begint weer van alles uit zwembadplafonds te vallen, de vakkennis wordt weer allengs minder...

“Ja, dat kan voorkomen bij ophangconstructies van corrosievast staal onder spanning en beïnvloed door onder andere

chloordampen, en dan kan het misgaan. Dat lees ik in vakbladen, haha. Voor draagconstructies moet je daar voorzichtig mee omgaan.”

Wat zou u de uitvoerende oppervlaktebehandelaar, die in sommige gevallen co-maker is in het bouwproces, als tip meegeven?

– na even nadenken – “De uitvoerende partij... als idee meegeven... waar de fout gemaakt wordt. Als ik een bestek lees – ik doe namelijk bestekbeoordelingen – zie ik er vaak vreemde teksten in staan waarvan een vakman met zijn ogen dicht kan zien: dit klopt niet. De vakman moet niet klakkeloos overnemen, maar signaleren. En melden als hij iets tegenkomt dat niet kan op een voorgeschreven ondergrond. Bijvoorbeeld Hoofdstuk 46, Resultaatbeschrijving, over het schilderwerk inclusief het voortraject. Dan heb je bijvoorbeeld een keurige werkbeschrijving, op basis van een watergedragen verfsysteem, dat staat in de eigen project-bestektekst in het juiste hoofdstuk, maar de aannemer moet toch een verfadvis aanvragen bij de fabrikanten die verf leveren. Dat gaat me te ver. Dan gooi je je eigen kennis overboord en laat je de aannemers shoppen bij de fabrikant. Dat verfadvis zal in

veel gevallen afwijken van het bestek, en financieel kan de opdrachtgever de dupe zijn. De aannemer zegt ‘wat in het bestek staat, is niet juist’. En in de regel kost het meer dan in het bestek staat, dat soort vreemde dingen kom ik tegen. En dan is de vraag wat de verffabrikant voorschrijft: of dat juist is. Die kijkt natuurlijk óók in de eigen portemonnee. En als je schilderwerk zoveel mogelijk prefab kan aanbrengen, dan is dat een voordeel. Je kan dan geconditioneerd werken en de laagdikte en de ondergrondconditie veel beter controleren allemaal. Indien je geen specialist bent in een bepaald werkgebied, neem dan een adviseur in de hand en verwerk hieruit de technische gegevens in het projectbestek voordat het werk wordt aanbesteed.” <

MEER INFORMATIE

Stichting STABU, opgericht op 13 oktober 1976, is een samenwerkingsverband tussen de partners in de bouwnijverheid. De naam is een afgeleide van de taak waarvoor zij staat: het uitgeven en beheren van de gestandaardiseerde bestekssystematiek voor de woning- en utiliteitsbouw. Willy Brandtlaan 81, Ede fgouw@stabu.nl www.STABU.org